

STORMFLODEN PAA TIPPERNE I JUNI 1913.

AF

M. KLINGE.

Meget er der skrevet og talt om den store Oversvømmelse ved Ringkøbing Fjord i Juni 1913, og da navnlig om de store Værdier, der gik tabt. Den kom paa et saa uheldigt Tidspunkt, som tænkes kunde, mens Græsset paa de udstrakte Græsgange stod i sin bedste Grøde, og den bragte Ødelæggelse overalt, saa langt det salte Vesterhavsvand naaede frem. Jeg saa den første Beretning herom 13 Juni; den var fra »Ribe Amtstidende«, og den samme gik vel gennem alle Landets Blade. Den meddelte fra Tipperne: »Vandet staar saa højt, at kun Toppene af de største Klitter rager op over Vandet, medens alt omkring er som aabent Hav«. Den var maaske noget overdreven, men den var dog ikke til at tage Fejl af, og jeg gruede ved Tanken derom. Men det var ikke Tipperne som de frodige Græsgange, jeg var bekymret for; det var Tipperne som Danmarks berømte Fuglefristed; thi jeg havde jo besøgt dem før, og jeg kendte Forholdene nøje; jeg havde lyttet til Borkernes Ængstelse for Hvide Sande Kanalen og indset, at der maatte forestaa store Forandringer i Fuglelivets Kaar; jeg havde valgt Sommeren 1910 til et Besøg derovre tildels af samme Grund; men aldrig havde jeg dog tænkt mig en Ødelæggelse komme saa brutalt og paa et saa skæbnsvangert Tidspunkt. Det var midt i Fuglenes Yngletid, mens Tusinder af Fugle laa rugende paa deres Æg, og mens Tusinder af spæde, dunklædte Unger løb sorgløse omkring i Græsset. Det stod som malet for mig med al sin Uhygge: de store Skarer af Fugle, der, øjnende Faren, advarende søger til de rugende Mager, deres Ængstelse og Uro, mens Vandet nærmer sig, deres Uvilje mod at lade Æggene i Stikken, og Forvirringen, da de til sidst som hjemløse tvinges bort. Og de ulykkelige Fugle, som havde Ungerne om sig; deres Bestræbelser for at beskytte dem og for at lede dem bort til ophøjede Steder, deres Fortvivlelse, da Vandet naar frem, da Ungerne rives bort og svømmende kæmper for Livet, indtil de omkommer en for en, medens de selv, ængsteligt skrigende, vadende eller flagrende lavt over Vandet, har fulgt dem til det sidste, ude af Stand til

at bringe yderligere Hjælp. Og de uhyre Skarer af hjemløse, sørgende Fugle, der nu drager om fra Pold til Pold og til Klitterne i Vest og Syd, medens deres gennemtrængende Skrig blander sig med Bølgerne Brusen!

Der kunde ikke være Tvivl: Fugleynglen paa Tipperne maatte være ødelagt; men Bladene meldte intet herom; de gav Beretning om Oversvømmelsen og den økonomiske Skade og føjede kun til: »Saa vidt vides, er der ikke gaaet noget levende tabt, idet man, da Faren kunde forudses, gik i Gang med at redde Kreaturer og Faar«. Dog ønskede jeg at faa nærmere Oplysning om Tilstanden derovre og rettede derfor en Forespørgsel til Sognefoged H. Jepsen i S. Bork, der har Opsynet med Tipperne, idet jeg anmodede ham om samtidig at meddele mig, hvor vidt der forøvrigt var sket nogen Forandring med Tipperne og i Fuglelivet derovre siden mit Besøg i 1910. Beretningen, jeg modtog, siger i Korthed følgende:

Store Forandringer er sket, siden vi fik Kanalen ved Hvide Sande. De store Strækninger, Værnsande og Tippersande, laa tidligere normalt med nogle faa Tommer Vand, i Sommertiden uden større Svingninger, men efter Hvide Sandes Aabning er Forholdene helt anderledes. Nu staar Vandet ofte for længere Tid saa lavt i Fjorden, at Sandene ganske tørlægges, og Sandflugten over dem kan være saa stærk, at der, naar Strækningerne befærdes, ikke kan ses fra Land til Land; men derefter kan der ske saa pludselige og saa store Svingninger i Vandstanden, at alt i Løbet af nogle faa Timer oversvømmes, og Sandene kommer til at staa med indtil 1 m Vand, tilmed Vand af langt større Saltindhold end tidligere. Før var Sandene Fuglenes mest yndede Opholdsplads, der søgte de deres Føde, og der var altid et rigeligt Forraad; nu derimod umuliggøres deres Ophold derude, men de har ej heller længere noget at komme der efter; thi det forhen saa rige Dyreliv er ganske forsvundet; det har ikke kunnet trives under saadanne Tilstande. Men Følgerne heraf er ogsaa tydelige. Klyden er aftaget i Antal siden 1910, og af Kobbersneppen er næppe Halvparten tilbage. Brushanen er aftaget, og det samme gælder baade Hætteternen, Splitternen, Sandternen og Hættemaagen. En gennemgaaende Aftagen i Fuglebestanden er at spore.

Og nu kom den store Oversvømmelse paa det for Fuglene mest skæbnesvangre Tidspunkt. Klyden og Kobbersneppen og mange andre havde allerede store Unger, medens Brushønen,

Ternerne og flere laa rugende. Det begyndte med Regn 9 Juni; 10 Juni blæste det stærkt op, og Natten til 11 Juni kom Stormen. Da steg Vandet i den Grad, at alt blev oversvømmet, baade Værnengene og Tipperengene; det hele stod som et aabent Hav. Kun de faa høje Banker viste sig senere at være gaet fri. Det var et frygteligt Syn. H. Jepsen skriver: »Nu har jeg været Opsynsmand paa Tipperne siden 1896 og har kendt Forholdene i ca. 50 Aar, men aldrig har jeg set Mage eller anet, at jeg nogen- sinde skulde faa saadant at se«. Straks efter at Vandet var sunket og Sandene igen farbare, tog H. Jepsen derover, og overalt viste Ødelæggelsen sig. Det før saa frodige og kraftige Græs var nu gulnet og visnede bort; de store, jævne Flader glimrede i Solen, thi et fint Lag Salt havde Vandet efterladt sig, og det dækkede alt. Og Strandkanten paa Tippeternes Østside vidnede bedst om Ødelæggelsen paa Fuglelivet. Her laa Æg og Unger imellem hinanden i store Mængder, og Andereder, endnu fyldte med Æg, var løftet op og drevet omkring. »Det var et grufuldt Syn«, skriver H. Jepsen, »al Fugleynglen paa Tipperne, baade Æg og Unger, var ødelagt; havde De set det med Deres egne Øjne, da vilde De græmme Dem«.

Saaledes var Beretningen derovre fra, og der er jo intet yderligere at tilføje. Men sørgeligt er det, at det skulde gaa vort berømte Fuglefristed »Tipperne« saa ilde.

SLÆGTENS SIDSTE.

AF

GERHARD HEILMANN.

Atter er et sørgeligt Dødsfald indtruffet i Fugleverdenen. Den sidste Vandredue (*Ectopistes migratorius*) døde i Cincinnatis zoologiske Have den 1 September 1914 Kl. 1. Det er et højtideligt Øjeblik, naar den allersidste af en Slægt forsvinder fra Jordens Overflade for aldrig mere at vise sig der igen. Arten er dermed udslettet af vor Klodes Fauna.

Haven var oprindeligt i Besiddelse af otte Vandreduer, men disse døde lidt efter lidt, uagtet de ynglede, og »Martha« var den sidste — det var nemlig en Dame. Hun døde rimeligvis af Al-